

EVROPSKÁ
KOMISE

Ve Štrasburku dne 20.11.2012
COM(2012) 669 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších
socioekonomických výsledků**

{SWD(2012) 371 final}

{SWD(2012) 372 final}

{SWD(2012) 373 final}

{SWD(2012) 374 final}

{SWD(2012) 375 final}

{SWD(2012) 376 final}

{SWD(2012) 377 final}

1. VZDĚLÁVÁNÍ A DOVEDNOSTI – ZÁKLADNÍ STRATEGICKÝ ZDROJ RŮSTU

Investice do vzdělávání a odborné přípravy pro rozvoj dovedností má zásadní význam pro podporu růstu a konkurenceschopnosti: dovednosti determinují schopnost Evropy zvýšit produktivitu. V dlouhodobém horizontu mohou dovednosti podněcovat inovace a růst, posunout výše výrobu v hodnotovém řetězci, stimulovat soustředění dovedností na vyšší úrovni v EU a formovat budoucí trh práce. Výrazný nárůst celosvětové nabídky vysoce kvalifikovaných osob v posledním desetiletí představuje pro Evropu náročnou zkoušku. Doba, kdy konkurence pocházela především ze zemí, jež mohly nabídnout pouze málo kvalifikovanou práci, již pominula. Kvalita vzdělávání a nabídka dovedností se zvýšily v celosvětovém měřítku a Evropa na tuto skutečnost musí reagovat.

Evropské vzdělávací systémy a systémy odborné přípravy nadále zaostávají v zajišťování odpovídajících dovedností pro zaměstnatelnost a nespolupracují adekvátně s podniky nebo zaměstnavateli s cílem přiblížit vzdělávací zkušenost realitě pracovního prostředí. Tento nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi vyvolává narůstající znepokojení ve vztahu ke konkurenceschopnosti evropského průmyslu¹.

I přes pokrok, pokud jde o procentní podíl osob s vysokoškolským vzděláním, jehož bylo v posledních pěti letech dosaženo, bude zapotřebí trvalého úsilí k dosažení hlavního cíle 40% podílu mladých lidí s ukončeným vysokoškolským vzděláním.

Ačkoli bylo v uplynulých pěti letech dosaženo významného zlepšení, zůstává předčasné ukončování školní docházky stále na nepřijatelné úrovni v příliš velkém množství členských států, například ve Španělsku a Portugalsku, kde příslušná míra nedokončení školní docházky činí 26,5 %, respektive 23,2 %. Ke snížení míry předčasného ukončování školní docházky jsou nezbytné cílené kroky na základě komplexních, cílených strategií založených na důkazech, které jsou požadovány v nedávno přijatém doporučení Rady.

Existují i další závažné důkazy, jež svědčí o nedostatečných výsledcích v dalších oblastech: 73 milionů dospělých má pouze nízkou úroveň vzdělání, téměř 20 % patnáctiletých nemá dostatečné dovednosti v oblasti porozumění psanému textu a účast na celoživotním učení činí pouze 8,9 %.

Do roku 2020 bude o 20 % více pracovních míst vyžadovat dovednosti na vyšší úrovni. Aby byla tato poptávka uspokojena, je zapotřebí, aby se v oblasti vzdělávání zvýšily standardy i úroveň dosaženého vzdělání a aby byly podporovány průřezové dovednosti potřebné k zajištění toho, že mladí lidé budou schopni mít podnikatelský přístup a přizpůsobovat se stále nevyhnutelnějším změnám na trhu práce během své kariéry.

Všeobecné poslání vzdělávání a odborné přípravy zahrnuje cíle, jakými jsou aktivní občanství, osobní rozvoj a blahobyt. Zatímco tyto cíle jdou ruku v ruce s potřebou zlepšovat dovednosti pro zaměstnatelnost za situace stagnujícího hospodářského růstu a úbytku pracovních sil v důsledku stárnutí populace, nejnaléhavější výzvou pro členské státy je nutnost řešit potřeby ekonomiky a zaměřit se na řešení problému rychle rostoucí nezaměstnanosti mladých lidí. V tomto sdělení se klade důraz na poskytnutí potřebných dovedností pro zaměstnanost, zvýšení účinnosti našich vzdělávacích institucí a institucí

¹ Aktualizace sdělení o průmyslové politice COM(2012) 582.

odborné přípravy a rozšíření jimi poskytovaného začleňování a na spolupráci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami.

Rozsah a rychlost reforem musí být zvýšeny, aby vysoce kvalitní dovednosti mohly podporovat růst i tvorbu pracovních míst. Komise zde určuje několik strategických priorit, kterými by se měly zabývat členské státy, společně s novými opatřeními EU na podporu úsilí členských států. Tyto priority odrážejí doporučení² Komise pro jednotlivé země týkající se řady členských států a podporují Roční analýzu růstu na rok 2012³.

Mezi nimi je věnována zvláštní pozornost boji proti nezaměstnanosti mladých lidí. Toto sdělení se vztahuje na čtyři oblasti, které jsou nezbytné pro řešení této otázky a v nichž by členské státy měly zvýšit své úsilí.

- Rozvoj odborného vzdělávání a přípravy na světové úrovni, které zlepší kvalitu odborných dovedností
- Podpora učení založeného na pracovní činnosti, včetně kvalitních stáží, učňovské přípravy a duálních výukových modelů k usnadnění přechodu ze vzdělávacího do pracovního procesu
- Podpora partnerství mezi veřejnými a soukromými institucemi (s cílem zajistit vhodné výukové programy a dovednosti)
- Podpora mobility prostřednictvím navrhovaného programu Erasmus pro všechny⁴

Tyto otázky mají přímý význam pro balíček týkající se zaměstnanosti mladých lidí, jež Komise předloží do konce roku 2012. Balíček návrhů týkající se mladých lidí nabídne nové nástroje pro řešení problému nezaměstnanosti mladých lidí a pro usnadnění přechodu ze vzdělávacího do pracovního procesu.

Na podporu zde uvedených pokynů je toto sdělení doplněno o: **informace o jednotlivých zemích shrnující výsledky a politické reformy** členských států v klíčových oblastech, na které se sdělení vztahuje, **první vydání monitoru vzdělávání a odborné přípravy**, který podává přehled současné nabídky kvalifikací a pokroku v plnění hlavních cílů strategie Evropa 2020, a pět dalších **pracovních dokumentů útvarů Komise prezentujících podklady pro tvorbu politik a osvědčené postupy**.

2. PROBLÉMY V ČLENSKÝCH STÁTECH, KTERÉ JE TŘEBA ŘEŠIT V RÁMCI EVROPSKÉHO SEMESTRU

2.1. Budování dovedností pro 21. století

Průřezové a základní dovednosti

Je třeba zaměřit úsilí na rozvoj průřezových dovedností ...

Moderní znalostní ekonomiky vyžadují osoby s vyššími a vhodnějšími dovednostmi. Podle prognóz Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop) se podíl pracovních míst v EU, jež vyžadují kvalifikaci na terciární úrovni, zvýší z 29 % v roce 2010

² http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm

³ Roční analýza růstu KOM(2011) 815.

⁴ Erasmus pro všechny je navrhovaný program EU v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a tělovýchovy, který předložila Evropská komise dne 23. listopadu 2011.

na 34 % v roce 2020, zatímco podíl pracovních míst s nízkou kvalifikací ve stejném období klesne z 23 % na 18 %. Průřezové dovednosti, jako je schopnost kritického myšlení, schopnost ujmout se iniciativy, řešení problémů a spolupráce, připraví jednotlivce na současnou různorodou a nepředvídatelnou pracovní kariéru.

... zejména podnikatelských dovedností ...

Je třeba věnovat zvláštní pozornost rozvoji podnikatelských dovedností⁵, jelikož přispívají nejen k zakládání nových podniků, ale také k zaměstnatelnosti mladých lidí. Na vnitrostátní úrovni má však zvláštní strategii podnikatelského vzdělávání pouze šest členských států⁶. V rámci řešení tohoto problému Komise v roce 2013 zveřejní pokyny pro politiku na podporu zlepšení kvality a rozšíření podnikatelského vzdělávání v celé EU. Je třeba, aby členské státy podporovaly podnikatelské dovednosti prostřednictvím nových a kreativních způsobů výuky a učení již od základní školy a zároveň se od středoškolského po vysokoškolské vzdělávání zaměřily na možnosti zakládání podniků jakožto profesního směřování. Ve všech oblastech a na všech úrovních vzdělávání by měly být začleněny zkušenosti z praxe prostřednictvím vzdělávání založeného na řešení konkrétních problémů a propojení s podnikatelskou sférou. Všichni mladí lidé by měli před ukončením povinné školní docházky získat alespoň jednu praktickou podnikatelskou zkušenost. Měření dopadu tohoto přístupu je důležité a Komise podpoří členské státy tím, že určí nástroje pro posuzování pokroku a prokázání nabytí podnikatelských dovedností. Na úrovni jednotlivých vzdělávacích institucí bude pokrok podněcován autoevaluačním rámcem realizovaným společně s OECD s cílem řídit a podporovat rozvoj institucí podnikatelského vzdělávání na všech úrovních, včetně škol a institucí odborného vzdělávání a přípravy.

... zatímco poptávka po dovednostech v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky je stále vysoká

Vědecké obory jsou rovněž důležité. Poptávka po kvalifikované pracovní síle v oblasti technologií a odvětví, v nichž probíhá nejintenzivnější výzkum, je a i nadále bude na vysoké úrovni s dopadem na poptávku po dovednostech v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky. Nyní je nutné vyvinout větší úsilí, aby se zdůraznily přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika jako prioritní oblast vzdělávání a aby se zvýšila angažovanost na všech úrovních. I když obecné úkoly, jako například potřeba učinit tuto oblast atraktivnější pro ženy, jsou dobře známy, je v současné době rovněž důležité zlepšení porozumění profesním drahám absolventů studia v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky.

... prvním krokem nicméně musí být, že všichni dosáhnou základní znalosti nebo dovedností ...

Čtení, psaní, počítání a základy matematiky a přírodních věd jsou východiskem pro další učení, jak je uvedeno v průvodním monitoru vzdělávání a odborné přípravy za rok 2012, a jsou vstupní branou k zaměstnanosti a sociálnímu začlenění. Probíhající digitální revoluce si

⁵ Přehled podnikatelských dovedností viz Pracovní dokument útvarů Komise o posuzování klíčových kompetencí.

⁶ Entrepreneurship Education at School in Europe – National Strategies, Curricula and Learning Outcomes (Vzdělávání v oblasti podnikání na školách v Evropě – národní strategie, výukové programy a výsledky učení (Eurydice 2012)).

však vyžaduje nové vymezení těchto dovedností, jelikož nové formy čtení a psaní a rozmanitost informačních zdrojů mění jejich samotnou podstatu.

V důsledku reformy došlo k zavedení jasné struktury výukových programů v celé EU. Reformy zavedly národní standardizované zkoušky, vytvořily infrastrukturu středisek pro čtení, psaní, matematiku a přírodní vědy, vytvořily sítě učitelů a další navazující profesní rozvoj a zavedly opatření ke zlepšení počítačové a mediální gramotnosti. Nicméně nadále přetrvávají slabé výsledky a v současné době je třeba naléhavě řešit nízkou úroveň dosaženého vzdělání. Podíl patnáctiletých v Evropě, kteří nezískali základní dovednosti, dosahuje přibližně 20 %, přičemž pět zemí má více než 25 % studentů, kteří mají problémy s porozuměním psanému textu. Členské státy musí zavést nové systémové reformy, které podpoří včasné zjišťování a nápravu u poruch učení a nahradí opakování ročníku či rozdělování dětí do skupin podle schopností intenzivnější podporou učení.

Tomuto úsilí v rámci povinné školní docházky musí předcházet vysoce kvalitní, přístupné a finančně dostupné předškolní vzdělávání a péče. Mělo by být doplněno o rodinné programy v oblasti čtení, psaní a počítání, jakož i o vysoce kvalitní programy zaměřené na základní dovednosti dospělých, zejména prostřednictvím učení na pracovišti. Je nutné vynaložit úsilí s cílem zvýšit stávající znepokojivě nízkou míru účasti na vzdělávání dospělých ve většině členských států⁷ a dále je zapotřebí vypracovat nové politiky založené na důkazech a vycházející ze zjištění průzkumu PIAAC⁸. Průměrná účast dospělých na celoživotním učení v EU je 8,9 %. V sedmi členských státech dosahuje účast dospělých úrovně pouze 5 % nebo méně.

... zatímco studium cizích jazyků je důležité pro pracovní místa a vyžaduje zvláštní pozornost

V globalizovaném světě je schopnost domluvit se cizími jazyky důležitým faktorem konkurenceschopnosti. Jazyky jsou stále důležitější pro zvýšení úrovně zaměstnatelnosti⁹ a pro mobilitu mladých lidí a nedostatečné jazykové dovednosti představují významnou překážku volného pohybu pracovníků. Podniky rovněž vyžadují jazykové dovednosti potřebné k fungování na celosvětových trzích.

Jak je podrobně uvedeno v průvodním pracovním dokumentu útvarů Komise o jazycích, z prvního evropského průzkumu jazykových znalostí¹⁰ vyplývá, že i přes investice v mnoha zemích nejsou vzdělávací systémy stále v řadě členských států tak účinné¹¹, aby se dokázaly vypořádat s těmito problémy. Ve Francii ovládá na konci nižšího stupně sekundárního vzdělávání jeden cizí jazyk na úrovni nezávislého uživatele pouze 14 % všech studentů a ve Spojeném království pouze 9 %. Je třeba, aby členské státy provedly rychlejší reformu na základě nové metodiky a technologie pro výuku jak prvního, tak druhého cizího jazyka, aby bylo dosaženo cíle „mateřština plus dva další jazyky“, jež stanovily hlavy států¹².

⁷ Viz monitor vzdělávání a odborné přípravy za rok 2012.

⁸ PIAAC – Program pro mezinárodní výzkum kompetencí dospělých zaměřený na hodnocení úrovně funkční gramotnosti dospělých : více informací viz http://ec.europa.eu/education/literacy/resources/statistics/more-info/index_en.htm.

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0027:01:CS:HTML>

¹⁰ <http://ec.europa.eu/languages/eslc/index.html>

¹¹ Viz monitor vzdělávání a odborné přípravy za rok 2012.

¹² Zasedání Evropské rady v Barceloně v březnu 2002.

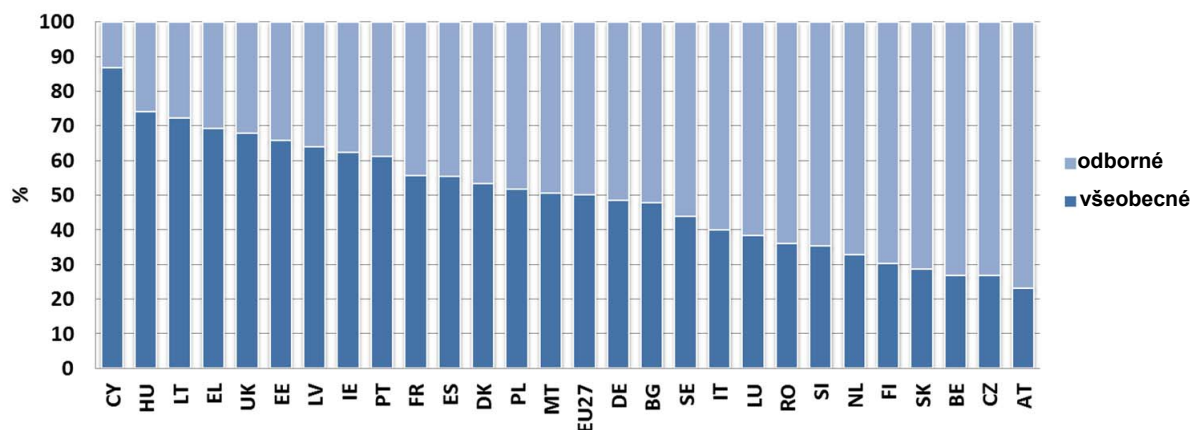
Odborné dovednosti

Zvýšení kvality odborných dovedností vyžaduje rozvoj systémů odborného vzdělávání a přípravy světové úrovně ...

Samotné zvýšení průřezových a základních dovedností k zajištění růstu a konkurenceschopnosti stačit nebude, přičemž stále zůstává příliš velká vzdálenost mezi vzdělávacím a pracovním prostředím. Pro inovace, růst a konkurenceschopnost mají zásadní význam cílené investice do odborného vzdělávání a přípravy, a to jak do počátečního, tak do průběžného vzdělávání. V současné době se všeobecně uznává zásadní význam, který má odborné vzdělávání a příprava pro podporu zaměstnanosti mladých lidí, zejména pak přínos duálních systémů odborné přípravy.

Některé evropské země již mají systémy odborného vzdělávání a přípravy světové úrovně (Německo, Rakousko, Dánsko, Nizozemsko), jež disponují mechanismy pro přizpůsobení se současným a budoucím potřebám v oblasti dovedností. Odborná příprava se tudíž více řídí podle poptávky. Tyto země vykazují méně problémů, co se týče nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, a dosahují lepší míry zaměstnanosti u mladých lidí, přičemž pro odborné vzdělávání a přípravu v těchto zemích jsou charakteristické duální systémy s vysokým podílem učení založeného na pracovní činnosti. Mnoho dalších zemí, a to obvykle v jižní Evropě, zaostává, pokud jde o účast, kvalitu, výsledky a atraktivitu. Obrázek 1 znázorňuje rozdíly mezi zeměmi, pokud jde o procentní podíl odborného vzdělávání a přípravy a všeobecného vzdělávání na úrovni vyššího stupně sekundárního vzdělávání. Tyto rozdíly jsou způsobeny sociálně-kulturní tradicí a vnímáním, odlišnou skladbou vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy a hospodářství a trhu práce, uskutečněnými reformami, rozsahem zapojení sociálních partnerů, jakož i vyhlídkami na zaměstnání absolventů v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a preferencemi jednotlivců.

Obrázek 1 – Rozdělení studentů vyšší sekundární úrovně (ISCED 3) podle zaměření programu (všeobecné nebo odborné) v % (2010)

Zdroj: databáze Eurostatu¹³, sběr údajů UOE

Učení založené na pracovní činnosti a zejména učňovská příprava a další duální výukové modely přispívají k usnadnění přechodu ze vzdělávacího do pracovního procesu. Vyžadují jasný rámec na základě právních předpisů, definované úlohy různých aktérů a musí být nedílnou součástí celého vzdělávacího systému. Přístup, který podporuje duální systém –

¹³ Podrobnosti týkající se konkrétních údajů o jednotlivých zemích viz internetová stránka Eurostatu.

klasickou teoretickou výuku ve škole v kombinaci se získáváním osobní zkušenosti na pracovišti – může sehrát důležitou úlohu na terciární úrovni.

V zájmu dosažení vynikající kvality odborného vzdělávání a přípravy je třeba, aby byly neustále modernizovány výukové programy a aby byly aktivně zapojeny podniky, zejména malé a střední podniky, jak je nastíněno v připojeném pracovním dokumentu útvarů Komise. Oblast odborného vzdělávání a přípravy musí být schopna reagovat na poptávku po moderních odborných dovednostech, které jsou přizpůsobeny regionálnímu hospodářskému kontextu. Ti, kteří chtějí získat přístup k vyšší úrovni vzdělání, jakož i jednotlivci, kteří se potřebují znovu zapojit do procesu učení, aby zdokonalili nebo aktualizovali své dovednosti, musí mít k dalšímu vzdělávání dveře stále otevřené.

... které mohou významně přispět ke snížení nedostatků v oblasti dovedností ...

Systémy odborného vzdělávání a přípravy mohou a musí hrát klíčovou úlohu při řešení nedostatku pracovní síly s určitými dovednostmi, zejména v odvětvích s růstovým potenciálem, jako jsou například informační a komunikační technologie, zdraví a péče, nízkouhlíkové technologie, individualizované služby, služby pro podniky, námořní hospodářství¹⁴ a ekologická odvětví, nebo v odvětvích, jež procházejí významnými změnami a vyžadují lépe kvalifikované pracovní síly. Cílené investice do odborného vzdělávání a přípravy k řešení nedostatků v oblasti dovedností mohou podpořit rozvoj těchto odvětví. Tato odvětví by měla být rovněž podněcována k tomu, aby využívala stávající evropské nástroje v oblasti kvalifikací (Evropský rámec kvalifikací), kreditů (ECVET) a zajišťování kvality (evropský referenční rámec pro zajišťování kvality, EQAVET) pro usnadnění mobility kvalifikovaných pracovních sil.

... prostřednictvím vyšší míry spolupráce na evropské úrovni

Učení založené na pracovní činnosti, jako např. duální přístupy, by mělo být klíčovým prvkem systémů odborného vzdělávání a přípravy v celé Evropě s cílem snížit nezaměstnanost mladých lidí, usnadnit přechod ze vzdělávacího do pracovního procesu a reagovat na potřeby trhu práce v oblasti dovedností. Za tímto účelem bude setkání ministrů školství EU v Berlíně v prosinci 2012 prvním krokem k vypracování nových úrovní spolupráce v oblasti odborného vzdělávání a přípravy. Ministři podepíší memorandum, v němž budou vymezeny cíle v oblasti odborného vzdělávání a přípravy v Evropě: měla by být posílena atraktivita a kvalita odborného vzdělávání a přípravy; dráha vzdělávání musí dosahovat vyšší úrovně vzdělávání; sociální partneři a další příslušné zúčastněné strany se musí aktivně podílet na rozvoji a provádění a musí být zavedena opatření na zvýšení mobility. Na podporu této spolupráce Komise vytvoří novou alianci pro učňovskou přípravu na úrovni EU, jež napomůže uskutečnění této vize a v níž budou členské státy a širší okruh zúčastněných stran spolupracovat, navzájem se od sebe učit a přijímat opatření na vnitrostátní úrovni.

2.2. Podpora otevřeného a flexibilního učení

Zlepšení výsledků učení, hodnocení a uznávání

Dosažené vzdělání by se mělo řídit výsledky učení ...

¹⁴ Modrý růst – Možnosti udržitelného růstu v mořském a námořním odvětví COM(2012) 494.

Vzdělávání a odborná příprava mohou přispívat k růstu a vytváření pracovních pouze v případě, že je učení zaměřeno zejména na znalosti, dovednosti a schopnosti, jež mají studenti získat (výsledky učení) prostřednictvím procesu učení, a nikoli jen na dokončení určité fáze nebo na čas strávený ve škole.

Zatímco přístup založený na výsledcích učení je již základem evropského rámce kvalifikací a vnitrostátních rámců kvalifikací, tento zásadní posun dosud plně nepronikl do výuky a hodnocení. Vzdělávací instituce na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy se stále musí přizpůsobit s cílem zvýšit relevantnost a kvalitu svých vzdělávacích informací pro studenty a trh práce, rozšířit přístup a usnadnit přechody mezi různými systémy vzdělávání a odborné přípravy.

... a musí se lépe využívat potenciál hodnocení

Vymezení předmětu hodnocení může často rozhodovat o tom, co bude považováno za hodnotné a co bude vyučováno. Zatímco výukové programy v mnoha členských státech prošly reformou, modernizace hodnocení na podporu učení zůstává nadále problémem. Jak je uvedeno v příloženém pracovním dokumentu útvarů Komise o posuzování klíčových kompetencí, je třeba využít potenciál hodnocení tak, že se vymezí kompetence z hlediska výsledků učení a rozšíří se obsah testů a zkoušek tak, aby se těchto kompetencí týkal. Rovněž je třeba mnohem více používat hodnocení pro formativní účely na podporu dovedností soustavného učení žáků. V této souvislosti musí být plně prozkoumán potenciál nových technologií podporujících hledání způsobů pro posuzování klíčových kompetencí.

Možnost posouzení, ověření a uznání dovedností by měla existovat i mimo školu, aby jednotlivé osoby mohly poskytnout svůj kvalifikační profil pro potenciální zaměstnavatele. Informace o kvalitě a rozsahu dovedností v populaci umožní orgánům lépe zjistit potenciální nedostatky a zaměřit se na oblasti s nejlepší návratností investic. Mělo by se pokračovat v úsilí o vývoj nástrojů pro individuální hodnocení dovedností, zejména v oblasti řešení problémů, kritického myšlení, spolupráce a podnikatelské iniciativy.

Kvalifikace by měly otvírat co nejvíc možností ...

V posledním desetiletí byla zavedena řada evropských nástrojů na podporu mobility studentů a pracovníků, jako je evropský rámec kvalifikací (ERK), Europass, evropský kreditní systém (evropský systém přenosu a akumulace kreditů ECVET a evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu ECTS), evropská vícejazyčná klasifikace dovedností/kompetencí, kvalifikací a povolání (ESCO) a rámce pro zajišťování kvality. Tyto nástroje zlepšují transparentnost, například tím, že lze srovnávat kvalifikace v jednotlivých zemích (EKR) a převádět kredity (ECTS).

Tyto nástroje nebyly vyvinuty ve vzájemné izolaci, existuje však prostor pro mnohem užší provázanost, kdy jsou různé nástroje a služby, včetně transparentnosti a uznávání kvalifikací, ověřování neformálního a informálního učení a celoživotního poradenství, nabízeny koordinovaně. To přispěje ke skutečné evropské mobilitě, kdy lze jasně porozumět znalostem, dovednostem a schopnostem určité osoby a rychle je rozpoznat. Vytvoření evropského prostoru dovedností a kvalifikací podpoří toto úsilí o dosažení transparentnosti a přeshraniční uznávání kvalifikací vzdělání získaných v rámci odborného a vysokoškolského vzdělávání.

... a akademické uznávání může jít příkladem

Uznávání kvalifikací získaných v rámci vysokoškolského vzdělávání i kvalifikací, které k vysokoškolskému vzdělávání umožňují přístup, je na pořadu evropských politických jednání již nějakou dobu. Akademická mobilita se stále zvyšuje v důsledku měnící se struktury systémů vysokoškolského vzdělávání a tato internacionalizace je doplněna o úsilí na podporu EU jako cílového místa pro studium a výzkum¹⁵. Aby se však Evropská unie stala atraktivnější pro studenty a výzkumné pracovníky, jsou zapotřebí lepší přístupy k uznávání, jakož i systematičtější a koordinovanější uplatňování evropského systému přenosu a akumulace kreditů (ECTS) a zlepšení uplatňování a hodnocení výsledků učení. To mimo jiné přispěje k evropskému prostoru dovedností a kvalifikací.

Současný vývoj boloňského procesu významně přispívá k podpoře transparentního a spravedlivého uznávání kvalifikací získaných v rámci vysokoškolského vzdělávání v Evropě i mimo ni. V rámci výše uvedeného procesu a nedávného bukurešťského prohlášení se země zavázaly zlepšit akademické uznávání diplomů. To zahrnuje posouzení vnitrostátních právních předpisů ve vztahu k lisabonské úmluvě o uznávání kvalifikací a podporu hodnocení postupů institucí v oblasti uznávání za účelem zajištění kvality. „Průkopnická“ skupina zemí ověřuje způsoby, jak dosáhnout automatického uznávání srovnatelných akademických titulů. Cílem je dosáhnout stejného přístupu ke studentům, aniž by byla zohledňována váha původu jejich akademického titulu, přičemž těžiště pozornosti bude přesunuto od akademického uznávání jednotlivých diplomů k přístupu založenému na důvěře v systém, v jehož rámci byl diplom udělen.

Využívání potenciálu informačních a komunikačních technologií a otevřených vzdělávacích zdrojů pro učení

Digitální revoluce přináší významné příležitosti pro vzdělávání ...

Technologie nabízí nebývalé příležitosti ke zlepšení kvality, přístupu a rovnosti ve vzdělávání a odborné přípravě. Jedná se o klíčový faktor pro účinnější učení a omezení překážek pro vzdělávání, zejména sociálních překážek. Jednotlivci se mohou učit kdekoli a kdykoli podle flexibilních forem učení přizpůsobených jejich vlastním potřebám.

Digitální vzdělávání a nejnovější vývoj v oblasti otevřených vzdělávacích zdrojů¹⁶ umožňují zásadní změny vzdělávací sféry, neboť rozšiřují nabídku vzdělávání o nabídky, jež překračují jeho tradiční formy a hranice. Rozvíjejí se nové způsoby učení, které se vyznačují osobním přístupem, angažovaností, používáním digitálních médií, spoluprací, postupy „zdola nahoru“ a tím, že studující nebo učitel je tvůrcem vzdělávacího obsahu. To usnadňuje exponenciální růst v oblasti otevřených vzdělávacích zdrojů dostupných prostřednictvím internetu. Evropa by měla plně využívat potenciál otevřených vzdělávacích zdrojů, a to mnohem více, než je

¹⁵ Nadcházející návrh Komise na přepracování směrnic 2004/114/ES a 2005/71/ES.

¹⁶ Otevřené vzdělávací zdroje jsou podle definice UNESCO z roku 2002 „výukové, vzdělávací nebo výzkumné materiály, které jsou ve veřejném vlastnictví nebo přístupné na základě poskytnutí licence práva duševního vlastnictví, jež umožňuje jejich bezplatné používání, úpravu a distribuci.“ Otevřené vzdělávání je širší pojem, který odkazuje na postupy a uspořádání zaměřené na odstraňování překážek přístupu ke vzdělávání. Otevřené vzdělávací zdroje jsou součástí otevřeného vzdělávání, které bylo významně podpořeno využíváním informačních a komunikačních technologií. Další informace naleznete na internetových stránkách UNESCO týkajících se otevřených vzdělávacích zdrojů: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources>.

tomu v současnosti. To vyžaduje řádné počítačové dovednosti, avšak některé členské státy jsou v této oblasti stále pozadu, jak je patrné z monitoru vzdělávání a odborné přípravy za rok 2012: v devíti členských státech nemá více než 50 % osob ve věku 16–74 let žádné nebo má jen nízké počítačové dovednosti. Využívání informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání a odborné přípravě sice patří k politickým prioritám, nejsou však zavedeny klíčové prvky, které by umožnily, aby digitální vzdělávání a otevřené vzdělávací zdroje byly začleněny ve všech odvětvích vzdělávání a odborné přípravy. Jen ucelená strategie na úrovni EU na podporu opatření členských států a celé řady dalších zúčastněných stran by mohla řešit rozsah, velikost a složitosti výzev.

... a je načase rozšířit využívání informačních a komunikačních technologií ve výuce a učení ...

Nedávný výzkum¹⁷ ukazuje, že přetrvávají rozdíly v dostupnosti vzdělávacích nástrojů založených na informačních a komunikačních technologiích a v jejich obsahu. Hodnocení založené na informačních a komunikačních technologiích se často doporučuje, ale jen zřídka je uvedeno, jak by se mělo používat. Pokud jde o individualizované a flexibilní učení, používání technologií by mělo být začleněno ve vzdělávacím procesu. Rozsáhlé pilotní projekty v reálných prostředích by měly vymezit jak, kdy a kde lze účinně využívat informační a komunikační technologie v pedagogických a hodnotících přístupech. Využívání výzkumu ve vzdělávacím procesu je ještě více nezbytné v rychle se měnícím prostředí. Měly by být dále rozvíjeny komunity pro sdílení praktických postupů (např. eTwinning, Evropský inovační a technologický institut (EIT), znalostní a inovační společenství) a centra excelence založené na informačních a komunikačních technologiích, stejně jako rychlejší přenos výsledků výzkumu v oblasti inovací do vzdělávacího procesu. Ve všech těchto případech nelze dosáhnout úspěchu bez zapojení zúčastněných stran a příslušné spolupráce.

... s cílem využít volně dostupných znalostí.

Kvalita vzdělávání je založena na kombinaci různých vzdělávacích materiálů. Za tímto účelem je třeba, aby širší přístup a používání otevřených vzdělávacích zdrojů doprovázely jasné normy kvality a mechanismy hodnocení a ověřování dovedností a schopností, které byly nabyty jejich prostřednictvím. Vzdělávací instituce a instituce odborné přípravy, které dosud neintegrovaly otevřené vzdělávací zdroje, by rovněž měly usilovat o spolupráci s technicky vyspělejšími poskytovateli vzdělávání, aby byla splněna očekávání studentů, kteří vyrostli v digitální éře. Učitelé mají tendenci nabývat pedagogické dovednosti v oblasti informačních a komunikačních technologií většinou prostřednictvím počátečního vzdělávání než prostřednictvím profesního rozvoje; je nezbytné, aby byli dobře vybaveni k tomu, aby mohli využít potenciál nových technologií při výuce s cílem stimulovat a studenty a upoutat jejich pozornost.

Vzdělávací trh se přetváří. Vedle výdobytků nových technologií, jako je otevřený přístup, sdílení souborů přes internet a veřejně přístupné zdroje je zde i rostoucí počet poskytovatelů nekomerčních otevřených vzdělávacích zdrojů a pedagogická nakladatelství a navazující širší odvětví se těmito změnám nadále přizpůsobují. Již přehodnocují své obchodní modely, aby mohly využít nových obchodních příležitostí.

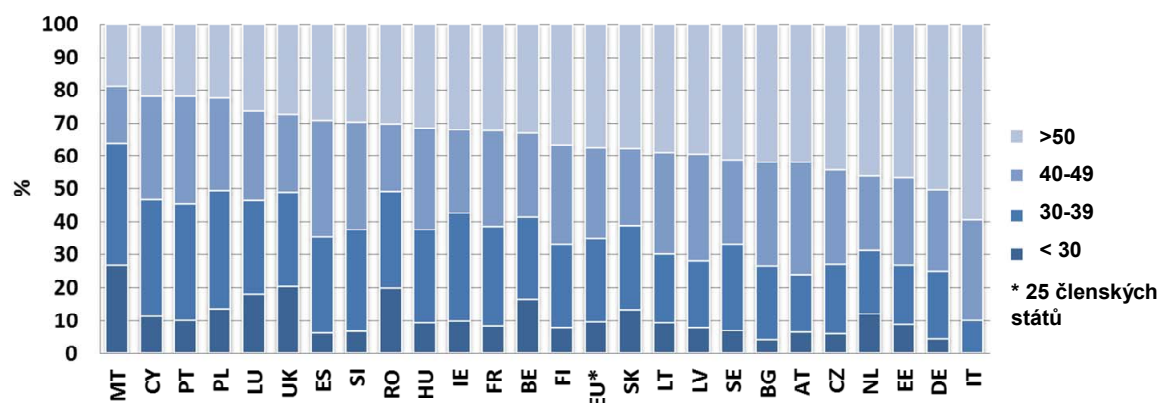
¹⁷ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf

Podpora evropských učitelů¹⁸

Učitelé se potýkají s rychle se měnícími nároky ...

Velmi kvalitní a dobře vzdělaní učitelé mohou pomoci studentům rozvíjet schopnosti, které potřebují na celosvětovém trhu práce, založeném na stále vyšších úrovních požadovaných dovedností, a bylo prokázáno¹⁹, že kvalita výuky a učení má zásadní vliv na výsledky studentů. Učitelé nicméně nyní čelí zcela novým výzvám. Jak je uvedeno v průvodním pracovním dokumentu útvarů Komise, v důsledku zvyšujících se požadavků na vzdělání, hromadného odchodu učitelů z generace silných ročníků do důchodu (viz obrázek 2) a vážného nedostatku personálu v některých oblastech se zvýší poptávka po kvalifikovaných pedagogích na všech úrovních a bude zapotřebí komplexních opatření ke zvýšení atraktivity povolání. Ta by měla zahrnovat jak finanční, tak nefinanční pobídky. Krize a pracovní síla, která je v současnosti k dispozici, také nabízejí příležitost k tomu, aby se uskutečnila obnova dovedností v povolání a přilákali noví kvalifikovaní pracovníci.

Obrázek 2 – Rozdělení učitelů v oblasti nižšího a vyššího stupně sekundárního vzdělávání v % podle věku (2010)

Zdroj: databáze Eurostatu²⁰, sběr údajů UOE

... které vyžadují nový soubor schopností učitelů, vzdělavatelů učitelů a vedoucích pracovníků v oblasti vzdělávání ...

Pro nábor, udržování a rozvoj velmi kvalitních učitelů, které zahrnují jak počáteční vzdělávání učitelů, tak jejich profesní rozvoj během celé kariéry, jsou však nezbytné strategie s příslušnými finančními zdroji. Je třeba, aby členské státy zavedly rámec kompetencí nebo profesní profil učitelů, včetně školitelů v počátečním a dalším odborném vzdělávání a přípravě. V zájmu toho by měla být jasně definována úloha vzdělavatele učitelů na základě kritérií založených na kompetencích. To by mělo být společně s opatřeními k zajištění kvality základem pro systémy reorganizace náboru k tomu, aby do oblasti výuky přilákaly kvalitní kandidáty a udržely je v ní.

Nábor, příprava a udržení vhodných pracovníků na vedoucích pozicích, a to na všech úrovních vzdělávání, jsou stejně důležité a vyžadují další investice. Je třeba se zaměřit na

¹⁸ Srov. definici v pracovním dokumentu útvarů Komise týkajícím se podpory pedagogických povolání v zájmu lepších výsledků učení.

¹⁹ Viz OECD Education at a Glance 2012.

²⁰ Podrobnosti týkající se konkrétních údajů o jednotlivých zemích viz internetová stránka Eurostatu.

zlepšení výuky a učení, což v mnoha členských státech zůstává vzhledem k rostoucí administrativní zátěži problémem. Akademie pro vedoucí pracovníky nebo programy profesního rozvoje nabízejí modely osvědčených postupů.

... a vyzývá k razantním opatřením na podporu nových přístupů k výuce a učení ...

Výukové programy, zejména v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, by měly více odpovídat potřebám zaměstnání, a to díky spolupráci s podniky a zaměstnavateli, například zapojením podnikatelů do výuky s cílem podpořit vzdělávání. Jsou nutné reformy přístupů k výuce a učení na všech úrovních, jakož i finančně zajištěný další profesní rozvoj, přičemž jejich součástí by mělo být poskytování pravidelné zpětné vazby a podpora ze strany vzdělavatelů učitelů. Učitelé potřebují pevné odhodlání k učení: k používání nových technologií, ke zlepšení schopnosti učení učit se kompetencím, ke zvládání podpory různorodosti a začlenění a k uspokojování potřeb znevýhodněných studentů, jako jsou např. Romové, zdravotně postižené děti nebo děti z přistěhovaleckých skupin. Konečným cílem všech těchto činností by mělo být zlepšení výsledků učení.

... a kvalita výuky je klíčovou otázkou i v oblasti vysokoškolského vzdělávání

Jestliže nepoleví ve svém úsilí, Evropská unie pravděpodobně dosáhne hlavního cíle 40% podílu osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním. Měla by být vhodným způsobem zajištěna podpora profesního rozvoje v oblasti výzkumu²¹ i výuky. Přitom právě výuka primárně ovlivňuje výsledky studentů, zlepšuje zaměstnatelnost absolventů a zvyšuje prestiž evropských institucí vysokoškolského vzdělávání ve světě. V současnosti má strategie na podporu kvality vysokoškolského vzdělávání, včetně vzdělávání pedagogů v pedagogických dovednostech, pouze několik zemí. Komise zřídila skupinu na vysoké úrovni pro modernizaci vysokoškolského vzdělávání a tato skupina v roce 2013 doporučí tvůrcům politiky a institucím vysokoškolského vzdělávání, jak podporovat kvalitu ve výuce a učení.

2.3. Podpora spolupráce

Financování vzdělávání

Investice do vzdělávání a odborné přípravy mají zásadní význam pro zvýšení produktivity a hospodářského růstu a jsou v zájmu všech ...

Navzdory jednoznačným přínosům pro vzdělávání ve střednědobém a dlouhodobém horizontu vedl hospodářský útlum a související potřeba fiskální konsolidace mnoho členských států ke snížení investic do vzdělávání a odborné přípravy. Od školního roku 2009/2010 a zejména od poloviny roku 2010 byla řada zemí nucena uplatňovat krácení mezd vztahující se na učitele a další zaměstnance veřejného sektoru. V roce 2012 většina zemí zachovala svá opatření týkající se financování podpůrných mechanismů pro žáky a studenty a/nebo jejich rodiny. Ze zemí, o nichž jsou k dispozici údaje, pouze Španělsko (státní rozpočet), Kypr a Portugalsko vykázaly pokles financování dostupných programů na podporu lidí v oblasti vzdělávání. Jakékoli podfinancování v dnešní době bude mít nevyhnutelně vážné důsledky ve střednědobém až dlouhodobém horizontu pro dovednostní základnu Evropy.

²¹http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pdf

Zatímco v některých členských státech může být vyšší manévrovací prostor než v jiných, všechny členské státy čelí dvěma společným výzvám: upřednostnit investice z veřejných zdrojů do oblasti vzdělávání a odborné přípravy a nalézt účinnější způsoby využití dostupných finančních zdrojů, což by mohlo vyžadovat strukturální reformu v konkrétních vzdělávacích systémech. Hlavní oporu pro zvýšení účinnosti investic do vzdělávání a odborné přípravy představuje zvýšení kvality poskytovaného vzdělání a zaměření se na prevenci neúspěchu při vzdělávání. Členské státy ve stále větší míře rozvíjejí modely sdílení nákladů mezi různými partnery ve vzdělávacím procesu – státem, podniky a jednotlivci, nadacemi a absolventy – přičemž investice z veřejných zdrojů přispívají ke zvýšení účinnosti financování ze soukromého sektoru.

... a je třeba se zaměřit na maximalizaci účinných investic na všech úrovních vzdělávání ...

Jednou z priorit pro účinnější využívání finančních prostředků by mělo být předškolní vzdělávání s cílem zabránit neúspěchu v počátečních stádiích vzdělávání a jeho následkům v dospělosti (dosažené vzdělání, míra zaměstnanosti, výdělky, prevence trestné činnosti, zdraví atd.)²². Poskytování vysoce kvalitního a dostupného vzdělávání v předškolním věku se vyplácí, zejména pokud jde o sociálně znevýhodněné skupiny. Ačkoli země od roku 2000 již v oblasti předškolního a školního vzdělávání investovaly více, investice do vzdělávání v předškolním věku z veřejných zdrojů v poměru na jednoho obyvatele jsou stále nižší než investice do vzdělávání v jiném věkovém období.

Měly by zůstat zachovány také investice do školního vzdělávání z veřejných zdrojů, avšak vlády musí hledat způsoby, jak pomocí těchto zdrojů dosáhnout více. Vysoké návratnosti investic lze dosáhnout díky efektivnějšímu náboru učitelů, jejich udržení a profesní podpoře (viz bod 2.2).

... se sdílením nákladů v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a vysokoškolského vzdělávání jakožto možnosti ke splnění tohoto cíle

Veřejná i soukromá návratnost odborného vzdělávání a přípravy, vysokoškolského vzdělávání a vzdělávání dospělých je vysoká²³. V dobře zavedených duálních systémech odborného vzdělávání a přípravy dosahují podniky návratnosti v dlouhodobém horizontu, i když náklady na učňovskou přípravu mohou nejdříve překročit přímé výnosy společnosti z učňovské práce. S cílem podnítit poskytování učňovské přípravy by měly být prostředky z veřejných zdrojů zacíleny zejména na odvětví s rostoucími potřebami na pracovním trhu. Na druhé straně by společnosti měly více investovat do počátečního odborného vzdělávání a přípravy, zejména tím, že by se zapojily do vzdělávacích modelů, jejichž součástí je učení založené na pracovní činnosti, ale také tím, že by podporovaly školy zajištěním odpovídajícího vybavení.

Průběžné odborné vzdělávání a přípravu lze spojit s podstatnou soukromou návratností a zvýšením produktivity pro zaměstnavatele. Výsledky výzkumu však naznačují, že současné nástroje veřejného financování (individuální vzdělávací účty, dotace na odbornou přípravu atd.) nemusí být účinně zacíleny, vzhledem k tomu, že poskytované dávky spíše upřednostňují účast vysoce kvalifikovaných pracovníků a jejich vysokou míru návratnosti. Financování z veřejných zdrojů v této oblasti musí být podrobně vyhodnoceno a zaměřeno na zvyšování počtu nových účastníků odborného vzdělávání, zejména u znevýhodněných skupin. Rovněž se zvyšuje veřejná odpovědnost v dobách hospodářské restrukturalizace. Je třeba v širším

²² Viz EURYDICE, Nejnovější tendence ve veřejném financování vzdělávání v Evropě (připravuje se).
²³ Viz OECD Education at a Glance 2012.

měřítku uplatňovat mechanismy umožňující sdílet finanční zátěž spojenou s odborným vzděláváním mezi zaměstnavateli, jako jsou např. fondy odborné přípravy v daném odvětví.

V oblasti vysokoškolského vzdělávání zásadně platí, že investice mohou mít velkou návratnost jak pro jednotlivce, tak i pro celou společnost²⁴. V jednotlivých členských státech se lze setkat s různými modely financování, přičemž roste počet zemí, které do svých systémů vysokoškolského vzdělávání z důvodu zvyšujícího se počtu studentů a tlaku rozpočtových omezení zavádějí zvýšení podílu sdílených nákladů. Zatímco výběr nejvhodnějšího mechanismu financování je výsadou členských států, problematika účinnosti by měla být posuzována společně s problematikou rovnosti a přístupu. Míra, kterou se studenti či ostatní lidé přímo podílejí na nákladech na svá studia²⁵, a obecně účinky sdílení nákladů jsou předmětem diskusí a zaslouží si, aby byly podpořeny dalším výzkumem a analýzou.

V souvislosti s menším množstvím zdrojů musí též vlády účinně využívat dostupné strukturální fondy, zejména Evropský sociální fond. Několik zemí nedávno přerozdělilo značné prostředky pro programové období 2007–2013 na klíčové priority ve vzdělávání a odborné přípravě. Na období 2014–2020 je nezbytné další soustředění zdrojů a stanovení priorit pro podporu investic do vzdělávání a příslušné infrastruktury. Navrhovaný program Erasmus pro všechny na období 2014–2020 rovněž podpoří nadnárodní iniciativy v těchto oblastech, a to prostřednictvím opatření na podporu mobility, spolupráce a vytváření politik.

Partnerství

Aktivně podporovaná partnerství mohou poskytnout platformu pro zaměření na „vhodné“ dovednosti

Partnerství veřejných a soukromých institucí jsou nejen zdrojem pro financování vzdělávání, ale také pro vzájemné učení, společnou tvorbu a provádění politik. Partnerství představují příležitost k tomu, aby byly vyvinuty programy v oblasti dovedností cíleným, inovativním a udržitelným způsobem a aby byly zahrnuti i ti, kteří jsou přímo zapojeni do poskytování, uplatňování a aktualizace specifických dovedností. Mohou zde být propojeny různé oblasti politiky, pododvětví vzdělávání a odborné přípravy, veřejní i soukromí aktéři a různé úrovně správy věcí veřejných²⁶.

V oblasti vzdělávání a odborné přípravy přístup posíleného partnerství znamená aktivnější kroky, pokud jde o rozvoj strategií zaměřených na dovednosti spíše než pouhé „poskytování“. Aby byla partnerství udržitelná, musí se zakládat na jasných cílech a měla by být systematickou součástí politického přístupu. Musí zahrnovat všechny zúčastněné strany, včetně zástupců učitelských organizací, sociálních partnerů a studentských organizací.

Přístup založený na partnerství je zásadním faktorem pro úspěch programů záruk pro mladé lidi (viz budoucí balíček týkající se zaměstnanosti mladých lidí). Systém záruk pro mladé lidi má poskytnout záruku, že mladí lidé do 25 let – včetně těch, kteří předčasně ukončili školní docházku, mladých nezaměstnaných a mladých lidí ze znevýhodněného prostředí – dostanou kvalitní nabídku zaměstnání, vzdělávání nebo odborné přípravy do čtyř měsíců od okamžiku, kdy se stali nezaměstnanými, nebo od ukončení školní docházky. Vzdělávací instituce a

²⁴ Viz OECD Education Today, 29. června 2012.

²⁵ Viz. EURYDICE (2012), National student fee and support systems 2011/2012.

²⁶ Postupy členských států viz Pracovní dokument útvarů Komise o partnerství a flexibilních formách učení pro celoživotní rozvoj dovedností.

institute odborné přípravy musí společně s ostatními zúčastněnými stranami usilovat o zavedení těchto komplexních programů.

Na úrovni EU jsou podporovány různé formy partnerství. Znalostní a inovační společenství podporovaná Evropským inovačním a technologickým institutem (EIT) spojují vzdělávání, výzkum a podnikání s cílem řešit rozvoj dovedností vysoce integrovaným způsobem v souladu s potřebami a problémy příslušných hospodářských subjektů. Dalším příkladem – tentokrát specifickým pro příslušné odvětví – je koalice pro pracovní místa v oblasti informačních a komunikačních technologií. Tato koalice spojí dané odvětví, zaměstnavatele, vzdělávání a vlády za účelem řešení nedostatku kvalifikovaných pracovníků v odvětví informačních a komunikačních technologií.

Navrhovaný program financování Erasmus pro všechny bude také poskytovat pobídky pro partnerství. Budou podporovány znalostní aliance, aby prováděly komplexní soubor činností, které stimulují sdílení, výměnu a toky znalostí mezi vysokoškolskými institucemi a podniky. Jejich cílem je podporovat excelenci a inovace a vytvářet nové víceoborové výukové programy v zájmu podpory dovedností, jako je podnikání, řešení problémů v reálném čase a kreativní myšlení. V oblasti odborného vzdělávání a přípravy budou poskytnuty finanční prostředky aliancím pro odvětvové dovednosti spojujícím instituce odborné přípravy, podniky a profesní organizace, aby vypracovaly výukové programy a programy odborné přípravy. Znalostní aliance i aliance pro odvětvové dovednosti budou využívat výsledků probíhajícího úsilí sociálních partnerů při určování odvětvových potřeb, pokud jde o dovednosti, a to i na úrovni EU díky evropským odvětvovým radám pro dovednosti.

3 PRIORITY PRO ČLENSKÉ STÁTY

Odlisný charakter a naléhavost problémů, před nimiž stojí členské státy, vyžadují využívání různých nástrojů uplatňovaných podle různých harmonogramů, přičemž je nutná součinnost sféry vzdělávání a zaměstnanosti. Úsilí o zvýšení nabídky vhodných a vysoce kvalitních dovedností musí jít ruku v ruce s opatřeními zaměřenými na hladký přechod ze školy do zaměstnání, snížení překážek mobility a zlepšení fungování trhu práce, aby mladí lidé měli širší přístup k pracovním příležitostem.

Připravovaný **balíček týkající se zaměstnanosti mladých lidí** vyzve členské státy, aby zintenzivnily úsilí v oblasti učení založeného na pracovní činnosti, mobility a stáží a podporovaly partnerství (včetně vzdělávání) a provádění záruk pro mladé lidi jakožto okamžitou reakci na kritický problém nezaměstnanosti mladých lidí.

V souladu s opatřeními předloženými v roce 2012 v rámci doporučení pro jednotlivé země Evropská komise vyzývá členské státy k prosazení reforem ve vzdělávání v zájmu boje proti nezaměstnanosti mladých lidí a zvýšení nabídky dovedností prostřednictvím těchto opatření:

1. **Podpora excelence v oblasti odborného vzdělávání a přípravy.** Mezi klíčová opatření náleží rozvoj vysoce kvalitních duálních systémů odborného vzdělávání a přípravy uzpůsobených potřebám členských států, sladění politiky v oblasti odborného vzdělávání a přípravy s regionálními/místními strategiemi hospodářského rozvoje, konkrétně pro inteligentní specializaci, umožnění propustnosti s jinými nabídkami vzdělávání, rozvoj krátkého cyklu terciárního vzdělávání (2 roky) se zaměřením na určené oblasti, v nichž je

nedostatek kvalifikovaných pracovníků, zejména v odvětvích s růstovým potenciálem, jako jsou informační a komunikační technologie, zdravotní péče a ekologie, a posílení místních, vnitrostátních a mezinárodních partnerství a sítí mezi společnostmi, zejména malými a středními podniky, a poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy.

2. **Zlepšení výkonnosti skupin studentů, u nichž existuje vysoké riziko předčasného ukončení školní docházky a kteří mají nízkou úroveň základních dovedností.** Mezi klíčová opatření náleží zavedení vysoce kvalitního a přístupného předškolního vzdělávání a péče, posílení osvojování si základních dovedností, jako je čtení, psaní, počítání a základy matematiky a přírodních věd, a včasné odhalování žáků s problémy v základních dovednostech ve všech fázích školní docházky, zajištění individualizované podpory, jakož i uplatňování strategií ke snížení míry předčasného ukončování školní docházky založených na důkazech.
3. **Posílení poskytování průřezových dovedností, jež zvyšují zaměstnatelnost, jako jsou podnikatelská iniciativa, počítačová gramotnost a znalost cizích jazyků.** Mezi klíčová opatření náleží zajištění toho, že budou přijata opatření, která zavedou průřezové dovednosti napříč všemi výukovými programy od počáteční fáze vzdělávání po vysokoškolské vzdělávání, využití inovativních a pedagogických přístupů zaměřených na studenty a vytvoření hodnotících nástrojů, pomocí nichž lze účinně posuzovat a vyhodnocovat úroveň dovedností. Všichni mladí lidé by měli před ukončením povinné školní docházky získat alespoň jednu praktickou podnikatelskou zkušenost.
4. **Snížení počtu dospělých osob s nízkou kvalifikací.** Mezi klíčová opatření náleží stanovení vnitrostátních cílů a strategií, zvýšení pobídek pro společnosti, pokud jde o poskytování vzdělávání dospělých, ověřování dovedností a kompetencí nabytých mimo rámec formálního vzdělávání. A vytváření přístupových míst (jednotných kontaktních míst) integrujících různé služby celoživotního učení, jako např. ověřování a profesní poradenství, jež nabízejí cílené individualizované vzdělávání.
5. **Rozšíření využívání informačních a komunikačních technologií ve výuce a přístupu k vysoce kvalitním otevřeným vzdělávacím zdrojům.** Mezi klíčová opatření náleží modernizace infrastruktury informačních a komunikačních technologií ve školách, podpora výuky a postupů hodnocení založených na informačních a komunikačních technologiích, podpora transparentnosti práv a povinností uživatelů digitalizovaného obsahu, zavedení mechanismů pro ověřování a uznávání dovedností a kompetencí nabytých prostřednictvím otevřených vzdělávacích zdrojů a podpora vzdělávacích institucí a institucí odborné přípravy v přizpůsobování jejich obchodních modelů používání otevřených vzdělávacích zdrojů.
6. **Revize a posílení profesního profilu všech pedagogických povolání** (učitelů na všech úrovních, vedoucích pracovníků ve školství, vzdělávacích učitelů). Mezi klíčová opatření náleží přezkum účinnosti a akademické a pedagogické kvality počátečního vzdělávání učitelů, zavedení koherentních a přiměřeně financovaných systémů pro nábor, výběr, vzdělávání a profesní rozvoj pedagogů na základě jasně definovaných kompetencí, které jsou potřebné v každé fázi pedagogické kariéry, a zvýšení schopností učitelů ve vztahu k digitálním technologiím

Tyto reformy neuspějí bez zvýšení účinnosti financování v oblasti vzdělávání. V rámci řešení tohoto složitého problému **Komise vyzývá členské státy, aby podporovaly vnitrostátní**

diskuse o způsobech, jak zajistit mechanismy udržitelného financování, jež by podpořily stabilitu a účinnost, přičemž podpora by se zaměřovala na ty, kteří se obvykle zapojují méně. V tomto smyslu by měla být věnována zvláštní pozornost rozvoji režimů financování odborného vzdělávání a přípravy a vzdělávání dospělých, za jejichž financování by nesly společnou odpovědnost veřejné orgány, podniky a jednotlivci (vhodné příspěvky jednotlivců) (např. fondy odborné přípravy v daném odvětví, příspěvky na vzdělávání atd.), přičemž by se měla zaměřit na zapojení velkých společností a malých a středních podniků do oblasti poskytování odborného vzdělávání a přípravy založených na pracovní činnosti.

4. KOORDINACE A PŘÍSPĚVKY NA EVROPSKÉ ÚROVNI

Zatímco odpovědnost a nástroje k řešení problémů stanovených v tomto sdělení spadají do pravomoci členských států, potřebné náročné reformy vyžadují intenzivní společné úsilí EU a členských států. Na úrovni EU bude rovněž věnována bezprostřední pozornost těmto **klíčovým opatřením**:

1. Větší zaměření na jednotlivé země a posílená podpora členských států v jejich úsilí o provádění stanovených priorit:

- sledování pokroku v každém členském státě v rámci příštího evropského semestru a využití výsledků tohoto posouzení zemí při přípravě návrhu **doporučení pro jednotlivé země** na rok 2013;
- posílení analytické základny sledování zemí prostřednictvím i) pravidelných **vzájemných hodnocení** v rámci otevřené metody koordinace v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, ii) rámce pro spolupráci mezi Evropskou komisí a OECD v oblasti politiky týkající se dovedností. V souvislosti s tímto rámcem bude na podzim roku 2013 spuštěn **veřejný portál „Online hodnocení vzdělávání a dovedností“**, který umožní jednotlivcům a podnikům pomocí metodiky PIAAC srovnávání dovedností s ostatními účastníky; iii) posílené sledování referenčních ukazatelů ve vzdělávání a odborné přípravě, včetně **nové referenční úrovně pro výuku jazyků**, jež byla vypracována v pracovním dokumentu útvarů Komise týkajícím se jazyků.

2. Rychlejší pokrok v oblasti učení založeného na pracovní činnosti, zejména prostřednictvím zavedení aliance pro učňovskou přípravu na úrovni EU (viz rovněž připravovaný balíček týkající se zaměstnanosti mladých lidí). Jako první krok Komise podpoří memorandum o evropské spolupráci v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, v rámci níž bude spolupracovat řada členských států s cílem využití zkušeností z úspěšných přístupů a programů.

3. Vytvoření evropského prostoru dovedností a kvalifikací pro podporu důraznějšího sladění nástrojů EU v oblasti transparentnosti a uznávání kvalifikací, aby se zajistilo snadné přeshraniční uznávání dovedností a kvalifikací, a to na základě průběžných hodnocení a uplatněním přístupu založeného na výsledcích učení.

- 4. Financování vzdělávání pro růst** s cílem podpořit závazek k zajištění kvalifikované a průběžně vzdělávané a rekvalifikované pracovní síly prostřednictvím:
- sledování opatření přijatých členskými státy s cílem upřednostnit prorůstové výdaje a rozvíjení rámce založeného na důkazech pro analýzu účinnosti veřejných výdajů na kvalitní vzdělávání a odbornou přípravu;
 - zahájení zcela první diskuse na úrovni EU s příslušnými zúčastněnými stranami o přínosech investic v různých odvětvích vzdělávání a odborné přípravy (odborné vzdělávání, vzdělávání dospělých, vysokoškolské vzdělávání) a způsobech zvýšení účinnosti výdajů;
 - zkoumání (společně se sociálními partnery na úrovni EU) možností, jak výrazně zvýšit úroveň odborné přípravy dospělých, kteří pracují ve společnostech, v zájmu rekvalifikace a zvyšování kvalifikace pracovní síly. Tato konzultace se uskuteční po probíhajících konzultacích týkajících se rámce kvality stáží, aby mohly být plně zohledněny jejich výsledky.
- 5. Analýza dopadu poskytování podpory EU** za účelem posílení přístupu a využívání otevřených vzdělávacích zdrojů a informačních a komunikačních technologií, stanovení parametrů kvality a postupů certifikace pro otevřené vzdělávací zdroje, rozvíjení pedagogických postupů založených na informačních a komunikačních technologiích a vytvoření evropského rozměru pro internetové vzdělávání. Výsledky této přípravné práce usnadní cestu **nové evropské iniciativě týkající se „otevření systémů vzdělávání“**.
- 6. Opatření v oblasti podnikatelského vzdělávání**, která zahrnují: zveřejnění politických pokynů týkajících se podnikatelského vzdělávání v roce 2013; vytvoření, společně s OECD, orientačního rámce pro instituce podnikatelského vzdělávání a vývoj nástrojů pro sledování pokroku a získávání podnikatelských dovedností.
- 7. Partnerství mezi oblastí vzdělávání, podnikání a výzkumu**, jako jsou znalostní aliance, aliance pro odvětvové dovednosti a partnerství v rámci programu Marie Skłodowska-Curie, budou podporovány prostřednictvím navrhovaných programů Erasmus pro všechny na období 2014–2020 a Horizont 2020 s cílem přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy potřebám podniků, zejména malých a středních podniků.

5. ZÁVĚR

Evropa dosáhne obnovy růstu pouze zvýšením produktivity a zajištěním vysoce kvalifikovaných pracovníků. Pro dosažení tohoto cíle je nezbytná reforma vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy. Toto sdělení a analýza jednotlivých zemí obsažená v průvodních pracovních dokumentech útvarů Komise mají za cíl dát impuls vládám, vzdělávacím institucím a institucím odborné přípravy, učitelům, podnikům a dalším partnerům k tomu, aby se společně a koordinovaně podle konkrétních potřeb svých zemí zapojily do reformního proudu. Na vnitrostátní úrovni se nyní členské státy vybízejí, aby

pokračovaly v úvahách o tomto dokumentu prostřednictvím diskusí se svými parlamenty a příslušnými zúčastněnými stranami s cílem prosadit reformy.

Komise zajistí, aby se přínos vzdělávání a investic do dovedností v zájmu podpory růstu a zaměstnanosti plně odrážel v evropském semestru. Využije celoevropské platformy pro dialog, jako jsou otevřená metoda koordinace v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, boloňský proces v oblasti vysokoškolského vzdělávání a kodaňský proces v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, jakož i nástroje financování, aby zdůraznila naléhavost uvedených priorit.